

HELLENIC LINK, Inc. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Member Update Bulletin

Ενημέρωση Μελών, Φίλων, και Συνεργαζών του Συνδέσμου

Bulletin Number 163 SEPT 2018

Editorial Committee:

Achilleas Adamantiades

Dimitri Dandolo

Alex Economides

Gerasimos Merianos

Maria Eleftheria Giatrakou

Panagiotis Siskos

Fevronia K. Soumakis

Stella Tsirka

Associate Editor: Dean C. Lomis

Acting Editor: Costas Efthymiou

Who are the Pomaks?

ΟΙ ΠΟΜΑΚΟΙ (Μία ιστορική προσέγγιση)

Την οριογραμμή, μεταξύ της Ελλάδας και της Βουλγαρίας την υλοποιεί η οροσειρά της Ροδόπης, υψηλά βουνά, απρόσιτα, άγωνα σχεδόν στο σύνολό τους, με λίγες δυνατότητες ανθρώπινης επιβίωσης. Σε αυτή την σκληρή περιοχή ζει εδώ και απροσδιόριστο χρόνο, μία υπερήφανη, λεβέντικη, μοναδική φυλή, γνωστή με την προσωνυμία “ Πομάκοι ”.

Ο χρόνος εμφάνισης και η φυλετική τους προέλευση δεν είναι προσδιορισμένοι, αλλά έχουν καθοριστεί κάτω από τις σκοπιμότητες και τα εθνικά συμφέροντα τα οποία υπάρχουν στα ενδιαφερόμενα περιβάλλοντα Κράτη, την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, την Τουρκία, Αλβανία, και λιγότερο τα Σκόπια, αλλά και τους Σλαύους.

Αυτοί οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με το θέμα δίνουν διαφορετικούς χρόνους και εκτιμήσεις, προσδιορίζοντας τη φυλετική τους εμφάνιση και τη διαχρονική παρουσία τους, σύμφωνα με την επιστημονική τους επιχειρηματολογία, η οποία συνήθως δεν είναι απαλλαγμένη κρατικών σκοπιμοτήτων, όπως συμβαίνει με την Ιστορία την οποία όλοι μας επικαλούμαστε, η οποία όμως δεν είναι μία, αλλά έχει τέσσερις τουλάχιστον διαφορετικές μορφές: την πραγματική Ιστορία όπως αυτή έγινε, την Ιστορία την οποία ο ένας γράφει, αυτή την οποία ο αντίπαλός του γράφει και αυτή την οποία ο τρίτος επειτήδιος κλέβει για να δημιουργήσει τη δική του, συνήθως ανύπαρκτη Ιστορία.

Με βάση αυτή την πραγματικότητα και ξεκινώντας από τα αρχαία χρόνια, η Ελληνική γραμματεία τους χαρακτηρίζει ως Θρακικά φύλα, ως απογόνους του Παιονικού φύλου των Αγριάνων, ελληνόφωνους και με συνείδηση ότι ανήκουν στο ελληνικό Έθνος, προσδιορίζοντας μάλιστα και το όνομά τους ως Αγριάνες

IN THIS ISSUE:

Page 1 ΟΙ ΠΟΜΑΚΟΙ

Page 7 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Page 10 ΣΧΟΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ

Page 13 LETTERS WE HAVE RECEIVED

Page 5 THE POMAKS (English)

Page 9 A HISTORIC DECISION (English)

Page 11 EDITOR'S COMMENTS (English)

(ορεσίβιους, γενναίους πολεμιστές), οι οποίοι συμμετείχαν στην εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αποτελώντας μέρος του περίφημου Ιππικού του. Υπάρχει μάλιστα και προσπάθεια προσδιορισμού του ονόματος ΠΟΜΑΚΟΙ, ως παραφθορά της ελληνικής λέξεως “Ιππομάχοι”, οι καβαλάρηδες πολεμιστές, με απάλιση των αρχικών “Ιπ” της λέξεως και μετατροπής του “πομάχοι”, σε “πομάκοι”.

Μία άλλη ελληνική απόδοση της ονομασίας προέρχεται από τη λέξη «απόμαχοι», με απάλιση του γράμματος «α» και παραφθορά της υπόλοιπης λέξεως.

Φυλετικά και με βάση τα μορφολογικά τους στοιχεία, η επιχειρηματολογία αποκλείει την τουρκογενή τους προέλευση, γιατί εμφανισιακά είναι ξανθοί, δολιχοκέφαλοι (μακρόστενο κρανίο), με ανοικτόχρωμα μάτια, ενώ οι αναλύσεις του DNA τους τους προσδιορίζει σε μεγάλο ποσοστό, ως προερχόμενους από την Ελλάδα και σε ένα άλλο ποσοστό από τη Βουλγαρία.

Η διαμονή τους σήμερα, και όσον αφορά την Ελλάδα, είναι εντοπισμένη στα Πομακοχώρια (υποσημείωση 1), καλύπτει δε τις ορεινές βορειες περιοχές των νομών της Ξάνθης, της Ροδόπης και του Έβρου, και αριθμεί 35.000 ψυχές, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 (υποσημείωση 2), ενώ η συνολική τους παρουσία στα γειτονικά κράτη και τη διασπορά, υπολογίζεται σε 350.000 έως 400.000 άτομα, με το μεγαλύτερο πληθυσμό να βρίσκεται στη Βουλγαρία.

Η Ελληνική πολιτική και η διπλωματία στο Πομακικό ζήτημα υπήρξαν πάντα αυτοσχέδια και με έλλειψη επαγγελματικού βάθους. Έτσι, το μόνο το οποίο κατόρθωσαν είναι να βρει ένα υγιές στοιχείο της κρατικής συγκροτήσεως της Ελλάδας (τον καιρό της απελευθέρωσης της Θράκης), και να το μετατρέψει σε ένα αποδιωγμένο στοιχείο από τον κρατικό ιστό, να το γκετοποιήσει, και να το οδηγήσει σήμερα στα χέρια των Τούρκων, παρά τις κάποιες ιδιωτικές πρωτοβουλίες οι οποίες αναπτύχθηκαν στην περιοχή της Θράκης, πολλές από τις οποίες υπονομεύονται ή ενοχοποιούνται ως εθνικιστικές.

Πάντως, στην παρούσα φάση, σημαντικές προσπάθειες καταβάλλονται για την ελληνοποίηση των Πομάκων οι οποίοι είναι Έλληνες πολίτες (κάτι το οποίο ακούγεται αυτονόητο, αλλά δεν είναι), την ανάδειξη της πολιτιστικής τους κληρονομιάς και υποστάσεως και την καταγραφή του γλωσσικού τους ιδιώματος σε γραπτά κείμενα. Από την δεκαετία του 1990 η Ελληνική κυβέρνηση και ιδιωτικές κυρίως πρωτοβουλίες, υποστηρίζουν σωματεία και ομάδες Πομάκων οι οποίοι αναδεικνύουν την εθνική ταυτότητα των Πομάκων ως διαφορετική από την ταυτότητα των Τούρκων. Σχετικά πρόσφατα κυκλοφόρησε το Βασικό, μορφολογικό λεξικό της Πομακικής από τον Ριτβάν Καρα-Χότζα. Το 1997 υποστηρίχθηκε η ίδρυση του "Κέντρου Πομακικών Σπουδών" και τότε ξεκίνησε η έκδοση της Εφημερίδας "Ζαγάλιστα". Επίσης μέσω του "Κέντρου Πομακικών Σπουδών" το 2009 ιδρύθηκε ο "Πανελλήνιος Σύλλογος Πομάκων" με ιδιωτική χρηματοδότηση. Στις ημέρες μας στην Ελλάδα υπάρχουν τρεις ενεργοί σύλλογοι που αφορούν στους Πομάκους: το Κέντρο Πομακικών Ερευνών, ο Πανελλήνιος Σύλλογος Πομάκων στην Κομοτηνή και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πομάκων νομού Ξάνθης, καθώς και δυο εφημερίδες, η Ζαγάλιστα, που εκδίδεται από το Κέντρο Πομακικών Ερευνών, και η Γκαζέτε Πομάτσκι.

Το ελληνικό Κράτος εξακολουθεί και σήμερα να μην έχει καταλήξει στο τι θέλει, και έχει παραμείνει στα στερεότυπα του Ψυχρού Πολέμου, όπου οι Βούλγαροι ήταν αντίπαλοι και οι Πομάκοι της Ελλάδας δεν έπρεπε να έχουν σχέση με αυτούς της Βουλγαρίας, για λόγους ασφάλειας της Χώρας. Αυτά όμως έχουν αλλάξει. Οι Πομάκοι της Ελλάδας πηγαίνουν συχνά στη Βουλγαρία για να συναντήσουν συγγενικά τους

πρόσωπα τα οποία ζουν εκεί και ασφαλώς συμβαίνει και η αντίθετη πορεία. Και η Βουλγαρία είναι σύμμαχος Χώρα, μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΝΑΤΟ και του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), και έχει εκλεγεί τρεις φορές μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Ασφαλώς, όλες αυτές οι αλλαγές πρέπει να ληφθούν υπόψη, να σταματήσουν οι ταμπέλες και οι χαρακτηρισμοί «Εθνικιστές» σε όσους ασχολούνται με τα καλούμενα «εθνικά θέματα» και κυρίως να χαραχθεί από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών ρεαλιστική πολιτική πάνω στο θέμα αυτό, από επιστήμονες και ειδικούς, οι οποίοι γνωρίζουν το ζήτημα.

Θα γίνει;

Πολύ αμφιβάλλω, αν λάβω υπόψη μου την πολύχρονη εμπειρία μου από την μακρά μου υπηρεσία στην Ξάνθη, Κομοτηνή και Διδυμότειχο!!

Ευάγγελος Τσίρκας
Αντιστράτηγος ε.α.
Επίτιμος Διοικητής Γ' Σώματος Στρατού
15^η Σεπτεμβρίου 2018

[I] Πομακοχώρια ονομάζονται τα χωριά στον ορεινό όγκο της Ροδόπης με Πομακικό πληθυσμό, κατά κύριο λόγο. Στην Ελλάδα, Πομακοχώρια συναντάμε στους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου. Λόγω του ορεινού χαρακτήρα της περιοχής, αλλά και των προβλημάτων της μειονοτικής εκπαίδευσης, τα Πομακοχώρια είναι αρκετά απομονωμένα, και έχουν διατηρήσει το γραφικό χαρακτήρα τους και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των σπιτιών.

Στην Ξάνθη, ο δήμος Μύκης και οι κοινότητες Κοτύλης, Θερμών και Σατρών αποτελούνται αποκλειστικά από Πομακοχώρια. Πομακοχώρια επίσης βρίσκονται και στην βορειοανατολική περιοχή του δήμου Ξάνθης και στη βόρεια περιοχή της κοινότητας Σελέρου. Αντιπροσωπευτικότερα χωριά είναι ο Κένταυρος, η Γλαύκη, το Ωραίο, η Κοτύλη, οι Σάτρες και οι Θέρμες.

Στη Ροδόπη, οι κοινότητες Οργάνης και Κέχρου αποτελούνται αποκλειστικά από Πομακοχώρια. Πομακοχώρια επίσης βρίσκονται και στη βόρεια περιοχή του δήμου Φιλλύρας, στη βόρεια περιοχή του δήμου Αρριανών, στη βόρεια περιοχή του δήμου Σώστου, στη βόρεια περιοχή του δήμου Ιάσμου, καθώς και στις βορειοανατολικές περιοχές των δήμων Κομοτηνής και Σαπών. Αντιπροσωπευτικότερα χωριά είναι η Οργάνη, ο Κέχρος, η Νέδα, η Χλόη, η Άνω Βυρσίνη και η Δρύμη.

Στον Έβρο, Πομακοχώρια βρίσκονται στο δήμο Ορφέα, στο δημοτικό διαμέρισμα Μικρού Δερείου. Αντιπροσωπευτικότερα χωριά είναι το Μέγα Δέρειο, το Σιδηροχώρι, η Ρούσσα και το Γονικό.

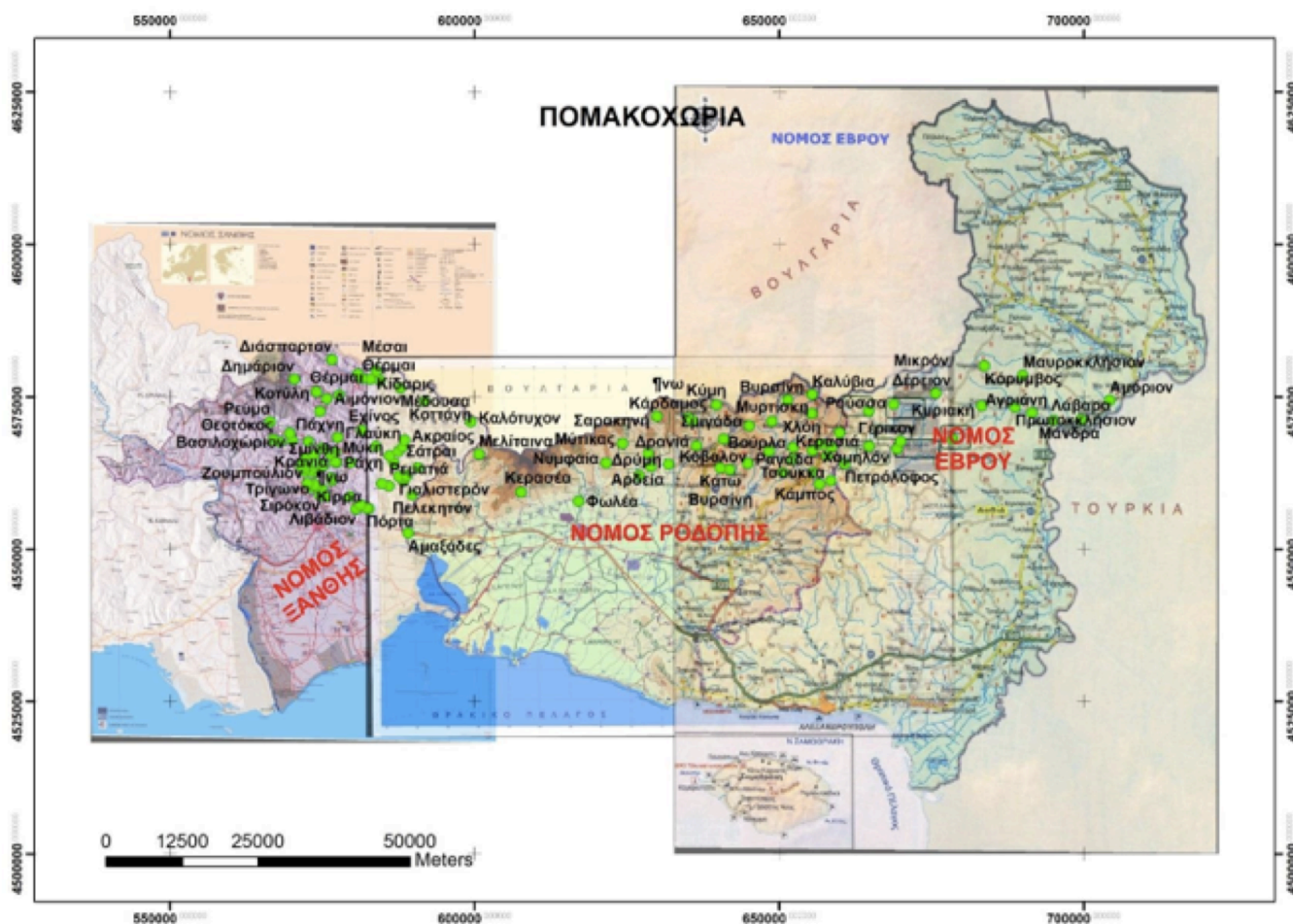
Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί περίπου 160 Πομακοχώρια. Πομακοχώρια υπάρχουν επίσης και στη Βουλγαρία, στις επαρχίες Κάρτζαλι και Σμόλναν.

Σημαντικότερη οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων των Πομακοχωρίων είναι η καλλιέργεια και η πρωτοβάθμια επεξεργασία καπνού, και συγκεκριμένα, του αρωματικού μπισμά, που είχε κάνει διάσημη την περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης τον 19ο αιώνα, με το όνομα "καπνός Μακεδονίας".

[2] Σύμφωνα με την απογραφή του 1991, στο νομό Ξάνθης, σε σύνολο 89.594 κατοίκων, οι 18.904 ήταν Πομάκοι. Στον νομό Ροδόπης, σε σύνολο 109.201 κατοίκων, οι 7.259 ήταν Πομάκοι, ενώ στο νομό Έβρου, σε σύνολο 157.760 κατοίκων, 780 ήταν Πομάκοι. Συνολικά, στους 356.555 κατοίκους της Θράκης οι 26.935 ήταν Πομάκοι. Σήμερα ο αριθμός τους υπολογίζεται σε 35.000 περίπου. Από τους 350.000 Πομάκους, οι περισσότεροι ζουν στη Βουλγαρία. Γενικά τα πιά πάνω αναφερόμενα στοιχεία δεν είναι απόλυτα ακριβή.

Πηγές

1. <http://hellinon.net/Pomakoi.htm>
2. <https://www.protothema.gr/stories/article/750346/pomakoi-onoma-katagogi-kai-istoria/>
3. http://www.arxeion-politismou.gr/2017/03/blog-post_87.html
4. <https://xanthinet.gr/index.php/home/item/3508-neo-morfologiko-leksiko-tis-pomakikis>

Χάρτης της Θράκης που δείχνει τα Πομακοχώρια (●) στην Ελλάδα. Από την πτυχιακή εργασία του Καρα Χουσεΐν Ικμέτ (Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου).

Map of Thrace showing Pomakohoria in Greece. Map copied from the thesis work of Kara Hussein Ikmet (Department of Geography, University of the Aegean).

THE POMAKS (A historical approach)

The mountain range of Rodophi sets the boundary between Greece and Bulgaria. The mountains are high, inaccessible, almost bare in their entirety, offering but few resources to human settlers. This harsh area is inhabited by a proud, brave, unique group known by the name 'Pomaks'.

Their origin, both in terms of time of settling in the region and of ethnic background, is not established, marred by the political and national interests and agendas of the surrounding countries, Greece, Bulgaria, Turkey, Albania, and to a lesser degree the former Yugoslav republic of Macedonia and the Slavs.

Experts on the topic give different timelines and assessments, defining their ethnomorphology and temporal presence according to scientific arguments that are often not devoid of national interests. This is true in general about history as all of us describe it, having usually not just one, but rather at least four different versions: the real history as it happened, the history that one side writes, the one that the opponent writes, and the one that a third, savvy group appropriates to create their own, usually unfounded, history.

With this in mind, starting from ancient times, the Greek literature described the Pomaks as a Thracian tribe, descendants of the Paeonian tribe of Agrianes, Greek-speaking and with a Greek national identity; the Agrianes, which means mountainous, brave soldiers, participated in Alexander's the Great expedition as part of his famous cavalry. In fact, it has been proposed that the name Pomaks, 'ΠΟΜΑΚΟΙ', evolved from the Greek word 'ἵππομαχοί' [ippo'maxoi], the "soldiers on horses", through removing the word's initial 'ipp' and converting 'pomachoi' to 'pomakoi'. Alternately, Pomaks has also been suggested to derive from the word 'ἀπόμαχοί' [apo'maxoi] (retired soldiers), through removing the beginning 'α' and a phonological change of the word. Racially, i.e. based on their morphologic characteristics, it has been argued that the Pomaks do not derive from Turkic tribes, because they are light-colored and have an elongated skull and light-colored eyes. Using more modern and quantitative approaches, DNA analysis has revealed that Pomaks are genetically derived to the greatest extent from Greek and / or Bulgarian ancestors.

The Pomaks reside, within Greece, in villages called Pomakohoria (Pomak villages; footnote 1), which are located in the mountainous, northern areas of the prefectures of Xanthi, Rodopi and Evrou. In 1961, there were approximately 35,000 villagers according to the census (footnote 2). Their overall population in the neighboring countries and abroad is estimated to be from 350,000 to 400,000, with the majority residing in Bulgaria.

Greek politics and diplomacy concerning the Pomaks have always been amateurish and lacking in professional depth. As a result, although the Pomaks comprised a well-standing community during the establishment of Greece as a sovereign country (during the liberation of Thrace), they became isolated from the country network, becoming almost a ghetto, and were driven towards Turkey, despite efforts that were put forward by individuals in Thrace that were unfortunately undercut and marginalized as 'nationalistic'.

Nonetheless, there are currently significant efforts to provide Hellenic support and education to Pomaks who are citizens of Greece (something that should have been expected but did not previously happen), to showcase their cultural heritage and existence, and to document their dialect in written format. Starting in the 1990s, both the Greek government and primarily private initiatives have begun supporting clubs and associations of Pomaks who reinforce the ethnic identity of Pomaks as being different than that of the Turks. The Basic, Morphological dictionary of the Pomak language was recently published by Ritvan Karahodja. In 1997,

the 'Center of Pomak Studies' was founded, as well as the newspaper 'Zagalisa'. Through the 'Center of Pomak Studies', another association, the 'Panhellenic Association of Pomaks', was founded in 2009 through private funding support. There are three groups currently concerned with the Pomak issue: the Center of Pomak Studies, the Panhellenic Association of Pomaks, and the Cultural Association of Pomaks in the Prefecture of Xanthi, as well as two newspapers, Zagalisa - issued by the Center of Pomak Studies -, and Gazeta Pomaski.

The Greek government continues to be undecided about what they want, remaining fixated on stereotypes of the cold war, when the Bulgarians were considered opponents, and thus contact between the Pomaks of Greece and the ones in Bulgaria should be discouraged for reasons of national security. But these conditions have changed. The Pomaks of Greece go frequently to Bulgaria to visit their relatives there, and of course the reverse is also happening. Bulgaria is an ally, a member of the European Union, of NATO, and of the Council of Europe, of the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), and has been elected three times as a member of the Security Council of the UN.

All of these changes need to be taken into account to bring to an end the unproductive labeling and condemning of people who work on such 'ethnic issues' as 'nationalists'. It is important for the Greek Ministry of Foreign Affairs to establish a realistic political approach to this issue that involve scholars and scientists who study the topic.

Will this happen?

I doubt it, if I take into account my long experience from serving in Xanthi, Komotini and Didymoteicho.

Evangelos Tsirkas
Retired General
Commander Emeritus of the 3rd Army Corps
September 15th 2018

Footnote 1: Pomakohoria (Pomak villages) are the villages on the mountainous range of Rodopi, which are inhabited in their majority by Pomaks. In Greece, Pomakohoria are in the prefectures of Xanthi, Rodopi and Evros. Because of the mountainous geophysical character of the region, as well as the problems with the education of minorities, the villages are isolated and have maintained their picturesque appearance and the traditional architecture of the houses.

In Xanthi, the municipality of Myki and the townships of Kotyli, Thermes, and Satrew are composed exclusively by Pomakohoria. Pomakohoria are also found in the northeastern part of the municipality of Xanthi and the northern area of the township of Selero. More representative villages are Kentauros, Glafki, Oreos, Kotyli, Satres and Thermes.

In Rodopi, the townships of Organi and Kehros are composed exclusively of Pomakohoria, which can also be found in the northern area of the municipality of Fillyra, the northern region of the municipality of Arrianoi, the northern region of the municipality of Sostos, the northern region of the municipality of Iasmos, and the northeastern regions of the municipalities of Komotini and Sapes. The most representative villages are Organi, Kehros, Neda, Chloe, Ano Vyrkini and Drymi.

In Evros, Pomakohoria are located in the municipality of Orpheas in the area of Mikro Derio. The most representative villages are Mega Derio, Sidhroxori, Roussa, and Goniko.

In Greece, there are 160 registered Pomakohoria. Pomakohoria are also present in Bulgaria, in the regions of

Kartzhali (Кърджали) and Smolyan (Смолян).

The most important economic resource of the residents of Pomakohoria is the cultivation and processing of tobacco plants, and specifically of the aromatic Basmas, which had made the region of Eastern Macedonia and Thrace famous in the 19th century, marketed under the name 'Macedonian tobacco'.

Footnote 2: According to the census of 1991, in the prefecture of Xanthi out of a total of 89,594 inhabitants, 18,904 were Pomaks. In the prefecture of Rodopi, out of a total of 109,201 inhabitants, 7,259 were Pomaks, and in the Prefecture of Evros, out of a total of 157,760 people, 780 were Pomaks.

Overall from a total population of 356,555 inhabitants of Thrace, 26,935 were Pomaks. Their number today is calculated to be about 35,000. Of a total population of 350,000 Pomaks worldwide, the majority live in Bulgaria.

A disclaimer needs to be placed, however, that these numbers may not be entirely accurate.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Διδασκαλία της Ποντιακής στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο

ΑΝΟΙΓΕΙ Ο ΔΡΟΜΟΣ

Για πρώτη φορά, από το ακαδημαϊκό έτος 2018- 2019, θα διδαχθεί ως επίσημο μάθημα η ποντιακή διάλεκτος σε ελληνικό πανεπιστήμιο. Την ιστορική απόφαση έλαβε το τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στην Κομοτηνή. Η πρωτοβουλία ανήκει στον σύλλογο Ποντίων Φοιτητών του Τμήματος, του Πανελληνίου Συνδέσμου Ποντίων Εκπαιδευτικών και του καθηγητή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κ. Ηλία Πετρόπουλου.

Ο κ. Ηλίας Πετρόπουλος, δήλωσε:

«Η Συνέλευση των Καθηγητών του Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών του Δ.Π.Θ., επικύρωσε την απόφασή της και οριστικοποίησε την εισαγωγή από το νέο Ακαδημαϊκό Πρόγραμμα Σπουδών 2018 - 2019 ενός νέου μαθήματος με τίτλο «ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ Ι & ΙΙ» στο χειμερινό εξάμηνο (Γ) και στο εαρινό εξάμηνο (Δ) με επόπτη καθηγητή τον Ηλία Κ. Πετρόπουλο.

Την πρόταση κατέθεσε ο Σύλλογος Φοιτητών του Τμήματός μας σε αγαστή συνεργασία με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Ποντίων Εκπαιδευτικών. Ελπίζουμε ότι η εισαγωγή για πρώτη φορά στα ελληνικά χρονικά ενός τέτοιου μαθήματος θα συμβάλλει στην διατήρηση, την επιστημονική μελέτη και την εμβριθέστερη έρευνα της ποντιακής διαλέκτου. Πολλά συγχαρητήρια στον Σύλλογο των Φοιτητών μας για την επιτυχία αυτή!

Το Τμήμα μας είναι το κατ' εξοχήν και καθ' ύλην αρμόδιο Ακαδημαϊκό Ίδρυμα της χώρας μας για την διδασκαλία της ποντιακής διαλέκτου διότι τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην ευρύτερη λεκάνη του Ευξείνου Πόντου».

Πρόκειται για μια σπουδαία επιτυχία του Ποντιακού κινήματος και αξίζουν πολλά **συγχαρητήρια** στους εμπνευστές της.

Ως Πομάκοι αντιμετωπίζουμε με μεγάλη ελπίδα το θέμα αυτό, διότι το πάγιο αίτημά μας να **διδασχθεί και η πομακική γλώσσα στο πανεπιστήμιο**, δεν βρίσκει ευήκοα ώτα, ούτε στον πολιτικό ούτε στον ακαδημαϊκό χώρο. Οι περισσότεροι αδιαφορούν καθώς νιώθουν ότι δεν έχουν να κερδίσουν ☐κάτι, υλοποιώντας το αίτημά μας.

Θυμίζουμε ότι το θέμα το έχουμε προωθήσει σε ευρωπαϊκά όργανα και έχουμε αποσπάσει ιστορικές δηλώσεις όπως της π. Επιτρόπου **Ρέτινγκτον**, η οποία θεώρησε το αίτημα απολύτως λογικό και υλοποιήσιμο, αλλά ταυτόχρονα δήλωσε ότι την ευθύνη την έχει η ελληνική πολιτεία.

Κατά καιρούς πολιτικοί, ακαδημαϊκοί, καλλιτέχνες κ.ά. έχουν προχωρήσει σε δηλώσεις συμπαράστασης, αλλά μέχρι εκεί.

Ο Γιώργος Παπανδρέου, όταν ακόμα ήταν ☐Υπουργός Παιδείας, δέχθηκε επίσκεψη στο γραφείο ☐του από τον επιχειρηματία Πρόδρομο Εμφιετζόγλου και ☐ειδικό στενό συνεργάτη του από την Κομοτηνή, οι οποίοι τον έπεισαν για την ανάγκη διδασκαλίας της Πομακικής. Ο τότε υπουργός **αποδέχθηκε ως δίκαιο το αίτημα** και **δεσμεύθηκε** να προχωρήσει η εισαγωγή της διδασκαλίας ως προαιρετικού μαθήματος στην Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία στη Θεσσαλονίκη (ΕΠΑΘ). Δυστυχώς το θέμα έμπλεξε στα γρανάζια της γραφειοκρατικής ανικανότητας και στην κομματική τουρκοφοβία (ενδημικό φαινόμενο, όχι μόνο στη Θράκη).

Στη συνέχεια ο επιχειρηματίας **Πρόδρομος Εμφιετζόγλου**, έστειλε επιστολή στον πρότανη του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (και στον υπουργό Παιδείας), με την οποία δεσμευόταν να καλύψει για δέκα χρόνια όλα τα έξοδα που θα προϋπέθετε η διδασκαλία της Πομακικής. Ουδέποτε έλαβε την παραμικρή απάντηση!

Σημειώνουμε ότι υπάρχουν πολλές δεκάδες Πομάκων εκπαιδευτικών οι οποίοι είναι πρόθυμοι και ικανοί να ξεκινήσουν το ταξίδι της διδασκαλίας της πομακικής και να λύσουν όλα τα προβλήματα που προϋποθέτει ένα τέτοιο πρωτόγνωρο εγχείρημα.

Το Κέντρο Πομακικών Ερευνών με έδρα της Κομοτηνή- ο πρώτος πομακικός σύλλογος στην Ελλάδα- έχει εκπονήσει Αναγνωστικό της Α Δημοτικού, έχει προτείνει το Πομακικό Αλφάβητο βασισμένο στο ελληνικό (το οποίο χρησιμοποιήθηκε στο Αναγνωστικό), έχει δημοσιεύσει πολλά κείμενα στην πομακική γλώσσα, τα οποία από κοινού με άλλες δημοσιεύσεις δίνουν μια ικανοποιητική βάση εκκίνησης για έρευνα και διδασκαλία. Αν κάποτε κάποιος δεν ξεκινήσει, οι εχθροί των Πομάκων θα επικαλούνται πάντα, προσχηματικά, τις ελλείψεις κάθε γλώσσας που για πρώτη φορά γίνεται απόπειρα διδασκαλίας της.

Ως Πομάκοι, αναρωτιόμαστε: **γιατί στο Δημοκρίτειο να διδάσκεται η τουρκική, η βουλγαρική, η ρουμανική γλώσσες και από φέτος η Ποντιακή και να μην διδάσκεται και η Πομακική;** Εμείς οι φυσικοί ομιλητές της γλώσσας είμαστε αναπόσπαστο κομμάτι της θρακικής γλωσσικής πολυμορφίας και απαιτούμε να γίνει ΑΜΕΣΑ σεβαστό το δίκαιο αίτημά μας. ****Αναδημοσίευση από την διμηνιαία έκδοση της Πομακικής εφημερίδας ΖΑΓΑΛΙΣΑ, αριθμός φύλλου 96 (Μάιος-Ιούνιος 2018) Link: zagalisa.gr**

A HISTORIC DECISION

The Teaching of the Pontian Dialect at the Democritus University of Thrace

The Road Opens

For the very first time during the academic year 2018-2019, the Pontian dialect will officially be taught at a Greek university. This historic decision was made by the Department of Language, Literature, and Culture of the Black Sea Region of the Democritus University of Thrace (DUTH) in Komotini. The initiative was undertaken by the Pontian Students Association of the Department, the Panhellenic Association of Pontian Educators, and by Professor Ilias Petropoulos of DUTH. Professor Petropoulos stated:

“The Assembly of the Professors of the Department of Language, Literature, and Culture of the Black Sea Region of DUTH ratified its decision and finalized the introduction of a new lesson with the new Academic Program of Studies 2018-2019 titled "LEARNING OF PONTIAN DIALECT I & II" in the winter semester (C) and in the spring semester (D) with supervisor Professor Ilias K. Petropoulos. The proposal was presented by the Students Association of our Section in close collaboration with the Panhellenic Association of Pontian Educators. We hope that introducing such a course for the first time in a Greek university will contribute to the preservation, scientific study, and research of the Pontian dialect. Many congratulations to our Students Association for this success! Our Department is the most qualified academic Institution in Greece for the teaching of the Pontian dialect because its scientific interests are concentrated in the wider Black Sea basin.”

The successful movement to introduce the teaching of the Pontian dialect at the university level is laudable and its initiators are to be congratulated.

This initiative gives us Pomaks great hope because our constant wish to have the Pomak language taught at the university falls on deaf ears in both the political and the academic spheres. Most are indifferent as they feel they do not have anything to gain by implementing our request.

In the past we have raised the issue with European institutions and have received historical statements such as those of Commissioner Retington, who considered the request to be perfectly reasonable and feasible, but at the same time stated that the Greek state bore the responsibility. From time to time, politicians, academics, artists, etc. have issued statements of support, but have not gone beyond that.

When George Papandreou served as Minister of Education, he received a visit to his office from the businessman Prodromos Emfietzoglou and his special close associate from Komotini. They convinced him of the need to teach Pomak. The Minister deemed the request just and pledged to proceed with the introduction of teaching as an optional course at the Special Pedagogical Academy in Thessaloniki. Unfortunately, the proposal became mired in a labyrinthine bureaucracy and party turcophobia (an endemic phenomenon which is not only in Thrace).

Prodromos Emfietzoglou then sent a letter to the rector of the Democritus University of Thrace (and to the Minister of Education) committing to covering the financial cost for the endeavor for a term of ten years. He never received the slightest answer!

We note that there are numerous Pomak teachers who are willing and able to start the journey of teaching the Pomak language and work through the challenges that such an unprecedented venture requires. The Center for Pomak Research based in Komotini - the first such society in Greece - has produced a Reader for the first grade, proposed the Pomak alphabet based on Greek (which was used in the Reader), has published many texts in Pomak, which together with other publications, provide a satisfactory starting point for research and teaching. If one does not start somewhere, the enemies of the Pomaks will continue to find flaws in any language that is being taught for the first time.

As Pomaks, we wonder: why are the Turkish, Bulgarian, Romanian languages and the Pontian dialect beginning this year, being taught, and Pomak is not? As native speakers of the language, we are an integral part of Thrace's rich linguistic diversity and we demand that our just cause be immediately respected.

****Reprinted from the bimonthly edition of the Pomak newspaper ZAGALISA, No.96 (May-June 2018) (link: zagalisa.gr)**

Σχόλιο του Συντάκτου

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΠΟΜΑΚΩΝ

Επί τέλους! Η δημοκρατία στην Ελλάδα ανέβηκε ένα σκαλοπάτι με την απονομή στους Ελληνοποντίους το αυτονόητο δικαίωμα να διδαχθούν σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο την δική τους Ποντιακή διάλεκτο. Ένα σχεδόν αιώνα (96 έτη) μετά την Μικρασιατική καταστροφή, που έφερε στην πατρίδα καταδιωγμένη μεγάλη μερίδα του ακριτικού Ελληνισμού του Πόντου, αναγνωρίστηκε τελικά εμπράκτως το δικαίωμα αυτό. Σαν Συνέλληνες συγχαίρουμε θερμά τους Ποντίους συμπατριώτες μας για την δικαίωση αυτή της παράδοσής τους και τους ζητούμε ειλικρινά συγγνώμη για την αδικαιολόγητη αργοπορία. Μαζί με την ανεκτικότητα, καλό είναι βέβαια να υπενθυμίσουμε εις εαυτούς και αλλήλους ότι «κάλλιο αργά παρά ποτέ». Σημειώνουμε ότι η ευχάριστη αυτή εκπαιδευτική εξέλιξη πραγματοποιήθηκε στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Η πρωτοβουλία αυτή του Πανεπιστημίου μας συγκινεί και ιδιαίτερα ευχαριστεί, τον Σύνδεσμό μας, αφού στην δεκαετία του '70, με άλλο όνομα τότε, είχαμε την τιμή να ενεργήσουμε ώστε μερικά μέλη μας να μεταβούν στην Κομοτηνή, να γίνουν πρώτοι καθηγητές στο νεογέννητο Πανεπιστήμιο (δίδαξαν εκεί τους πρώτους φοιτητές για αρκετό καιρό μέσα σε μεταλλικές καλύβες (containers). Συγχαίρουμε το Πανεπιστήμιο για την ώριμη και φωτισμένη πρωτοβουλία του. Σημειώνουμε ακόμη ότι την πρωτοβουλία αυτή πληροφορηθήκαμε σε φύλλο της Πομακικής εφημερίδας «Ζαγάλιστα» που την παρουσιάζει σαν πρώτο θέμα, για να θυμίσει σε όλους ότι και οι Πομάκοι δικαιούνται ίση μεταχείριση στην φροντίδα για διατήρηση της γλώσσας, των ηθών και εθίμων των όπως και άλλες ομάδες του πληθυσμού της Θράκης.

Για το τι είναι οι Πομάκοι και ποία είναι η θέση τους στο Ελλαδικό γίνεσθαι του σήμερα, θέματα που πολλοί αγνοούν, αφιερώνουμε το παρόν τεύχος του Bulletin. Πρόθεσή μας είναι η ενημέρωση των αναγνωστών μας, ιδιαίτερα στην Αμερική, και εις τις δύο γλώσσες. Το αίτημα των Πομάκων να διδάσκονται τα παιδιά τους μαζί με τις ελληνικές σπουδές και την δική τους πατροπαράδοτη γλώσσα πρέπει όλοι, αρχής γενομένης από τους αρμοδίους, να αντιληφθούμε ότι είναι όχι μόνον φυσικό τους δικαίωμα αλλά και θέμα εθνικής σπουδαιότητας. Οι Πομάκοι είναι ένθερμοι πολίτες της Ελλάδος. Το δείχνουν σε κάθε εκδήλωσή τους. Εδώ και αρκετά χρόνια όμως, βρίσκονται κάτω από συστηματική πίεση να συνταυτιστούν με την τουρκογενή μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης, κατάσταση που ευθαρσώς και αποφασιστικά αποκρούουν. Γι' αυτό και ζητούν να αποσπασθούν από τους πλοκάμους της

ξενοκίνητης πίεσης. Ζητούν την αυτοτέλειά τους και τα παιδιά τους να μορφώνονται με ελληνοπρέπεια μαθαίνοντας συγχρόνως και την δική τους γλώσσα, στα δικά τους σχολεία και όχι στα σχολεία της τουρκόφωνης μειονότητας. Το πρόβλημα γι' αυτούς, όπως και για την Ελλάδα υποκινείται και οξύνεται από την εξ ανατολών πιεστική παρεμβολή και τις συνακολουθούσες δολοπλοκίες αλλαγής εθνικού προσανατολισμού. Θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι και το επίσημο ελληνικό κράτος δείχνει ανεκτικότητα και μάλλον τηρεί ευνοϊκή στάση στις απαιτήσεις της Άγκυρας αν εξακολουθήσει να παρέχει παιδείαν στα παιδιά των Πομάκων σε τουρκογενή μειονοτικά σχολεία, μάλιστα κάτω από τις σημερινές κρίσιμες εθνολογικά περιστάσεις στα Βαλκάνια. Πιστεύουμε ότι η Ελληνική κοινωνία, σαν οργανωμένη Πολιτεία, θα πρέπει να προσέξει πολύ το ζήτημα αυτό. Τότε θα μπορούσαμε να καυχώμεθα για το δημοκρατικό μας πολίτευμα, όταν φροντίσουμε να ικανοποιήσουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα και των Πομάκων συμπολιτών μας. Ελπίζουμε ότι το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, που απέδειξε την ευαισθησία του στις πολιτιστικές ανάγκες διαφόρων ομάδων του πληθυσμού της Θράκης, θα κάνει την καλή αρχή, να είναι ο φορέας που θα ικανοποιήσει και το δίκαιο αίτημα των Πομάκων εισάγοντας την διδασκαλία και της Πομακικής γλώσσας.

KXE

THE CULTURAL PROBLEM OF THE POMAKS

At last! Democracy took one step forward in Greece by the award to citizens of Pontian descent their quest of long standing to be able to learn at a Greek university their own Pontian dialect of the Greek language. This has been done almost one century (96 years) after the Asia Minor catastrophe of 1922, in the aftermath of which a sizable segment of the Hellenes of Pontus, cruelly persecuted, took refuge in mainland Greece. As fellow-Hellenes, we congratulate warmly our Pontian compatriots for the vindication of their just expectation and we sincerely apologize to them for the lateness in its realization. Of course, it would be prudent to remind ourselves and each other that "it is better late than never." We note that we became aware of the welcome educational development from its publication by the Pomak newspaper "Zagalisa," reprinted above; the Democritus University in Komotini, Thrace instituted for the first time in Greece a Program for teaching/learning the Pontian dialect.

We congratulate the University for its great Initiative. It is remarkable though that we found out about the initiative from a Pomak paper, which presented it as its main theme on the front page. Why? For the plain and clear reason to remind everyone in Greece and beyond that the Pomaks are also entitled to get equal treatment from the state-run care of preservation of language, customs, and traditions of a number of socially or ethnically distinct groups living in Western Thrace. But who are the Pomaks? For information on the subject and for what the current status of Pomaks means in today's Greece, themes largely ignored, we present this bilingual issue of the Bulletin wishing to update our readers, especially those in the USA. The strong and urgent petition of the Pomak community in Greece to have their children educated, in addition to the Hellenic standards, according to their patrimony, including their language, must be perceived by all of us and especially the state authorities as a matter of fulfilling the self-evident just aspirations of the community, but also as a challenge impacting major concerns of national importance. The Pomaks in Greek Thrace are fervently loyal supporters of their Greek citizenship; they show this clearly on every occasion. For quite some time, however, the Pomaks are being subjected to a systematic, externally engineered, pressure to identify themselves as part of the Turkish Muslim minority community, a status they have so far resisted boldly and resolutely.

Reacting to this pressure, the Pomaks of Greece are seeking to extricate themselves from the tentacles of the foreign-driven coercion: they insist that their children grow up within the frame of Hellenic education coupled with nurture of their own cultural heritage, in Pomak, not Turkish, public minority schools offering their language. A major obstacle for the fulfillment of the Pomak quest has been the aggressive intervention of Turkey and her machinations encroaching on the Pomak interests as well as being detrimental to the sovereign rights of Greece. It is to be acknowledged at this point that the Hellenic state inexplicably tolerates the intervention by demonstrating a complacent stance towards the demands of Turkey, since it continues to channel the Pomak children into minority schools of Turkish orientation. This raises grave questions for being inappropriate, especially under the present circumstances of ethnic strife in the Balkans. We believe that our society as a democratically organized and functioning state owes to pay greater attention to this issue; as Hellenes, we would be proud of our democratic institutions and system of government, if we would see to it and provide satisfaction to the ignored human rights of our Pomak fellow-citizens. We hope that the Democritus University, which has given ample evidence of its sensitivity to the cultural needs of the various ethnic groups living in its geographic region, will lead the way again as the educational carrier and venue which will address the just petition of the Pomaks, by introducing a scientifically impeccable and effective teaching Program of the Pomak language and patrimony. As a final note, we wish to express our gratification of our Association, Hellenic Link, over the progressive course that the Democritus U. followed in its development over the years: we were present, acting under a different name, in the birth of the University in the decade of the '70s, when a few of our members accepted the invitation to go to Komotini to join the faculty under formation. They taught there the first series of students, for some time under pioneering conditions, in classrooms and laboratories made of metal (containers). Today, the University is a rising institution of higher learning offering great services to the country!

CJE

HELLENIC LINK, INC.

**A NON PROFIT CULTURAL AND SCIENTIFIC ASSOCIATION OF
HELLENES AND PHILHELLENES INCORPORATED IN DELAWARE**

Suite No. 278

38-11 Ditmars Blvd.

Astoria, New York 11105

Website: <http://www.helleniclink.org>

Email: info@helleniclink.org

Tel.: (718) 217-0430